STUDIA UNIVERSITATIS MOLDAVIAE
Revista științifică a Universtității de Stat din Moldova, 2024, nr. 3(173)

CZU: 342.738:343.13 **https://doi.org/10.59295/sum3(173)2024_29**

STUDIU EMPIRIC PRIVIND RESPECTAREA DEMNITĂȚII UMANE

Daniel CRISTEA,
Inspectoratul de Poliție Județean Buzău, România

Dumitru CALENDARI,
Universitatea „Bogdan Petriceicu Hașdeu" (UBPH, Cahul, RM)

Chiar dacă sistemul juridic are o reglementare clară privind desfășurarea procesului penal, în aplicarea căruia trebuie respectat principiul demnității umane, nu putem spune că nu poate fi sau nu a fost încălcat acest principiu al demnității umane. Neajunsurile legislative trebuiesc înlăturate să nu existe posibilitatea de a se profita (abuz al autorității). Pot fi considerate vicii fundamentale care pot afecta hotărârile instanțelor.

Examinarea și analiza cadrului normativ va fi prezentat în scopul respectării și implementării unor garanții procedurale de protecție și respectare a demnității umane în cadrul procedeelor probatorii. Astfel spus, rezultatul cercetării rezidă, pe de o parte, în sistematizarea lucrărilor din domeniu și a legilor în vigoare, cu scoaterea în evidență a celor mai importante idei care se referă la obiectul de studiu dar, totodată, și o încercare de analiză a aspectelor pozitive și criticabile ale acestora, formularea unor idei proprii referitoare la respectarea principiului demnității umane. Pe de altă parte, sunt abordate aspecte practice ale încălcării principiului demnității umane în scopul reliefării particularităților acestuia în practică, organelor de drept. Studiul realizat să permită astfel a se stabili direcțiile și tendințele politicii procesual-penale promovate pe linia asigurării și realizării dreptului la respectarea principiului demnității umane.

***Cuvinte-cheie**: demnitate umană, principiu, respect, procedură penală.*

EMPIRICAL STUDY ON RESPECT FOR HUMAN DIGNITY

Even if the legal system has a clear regulation regarding the conduct of the criminal process, in the application of which the principle of human dignity must be respected, we cannot say that this principle of human dignity cannot or has not been violated. The legislative shortcomings must be removed so that there is no possibility of taking advantage (abuse of authority). They can be considered fundamental defects that can affect the decisions of the courts.

The examination and analysis of the normative framework will be presented in order to comply with and implement some procedural guarantees of protection and respect for human dignity within the evidentiary procedures. So said, the result of the research resides, on the one hand, in the systematization of the works in the field and the laws in force, with the highlighting of the most important ideas that refer to the object of study but, at the same time, also an attempt to analyze the aspects their positive and critical aspects, formulating their own ideas regarding respect for the principle of human dignity. On the other hand, practical aspects of the violation of the principle of human dignity are addressed in order to highlight its particularities in practice, the legal bodies. The conducted study thus allows establishing the directions and trends of the procedural-criminal policy promoted along the lines of ensuring and realizing the right to respect the principle of human dignity.

***Keywords**: human dignity, principle, respect, criminal procedure.*

Introducere

Pentru a face față complexității tipurilor de amenințări cu privire la respectarea dreptului la principiul demnității umane, este necesar să se stabilească, să se implementeze și să se mențină un sistem de obținere a probatoriului în deplină legalitate.

Forma juridică de apărare a respectării drepturilor principiului demnității umane este reglementată de normele procesual-penale pe care le vom prezenta în continuare în prezentul studiu.

Rezultate și **discuții**

În plan internațional, principiul privind respectarea demnității umane are corespondent Convenția împotriva torturii și a altor pedepse ori tratamente cu cruzime, inumane sau degradante, adoptată la New York la data de 10 decembrie 1984. Republica Moldova a aderat la Convenție la 31 mai 1995, iar România prin Legea 32/1990. Odată cu aderarea „fiecare stat parte va exercita o supraveghere sistematică asupra regulilor, instrucțiunilor, metodelor și practicilor interogatoriului și asupra dispozițiilor privind paza și tratamentul persoanelor reținute, arestate sau încarcerate sub orice formă, pe oricare teritoriu aflat sub jurisdicția sa, în scopul de a evita orice caz de tortură.

Fiecare stat parte veghează ca autoritățile competente să procedeze imediat la o anchetă imparțiala ori de câte ori există motive rezonabile să se creadă că un act de tortură a fost comis pe oricare teritoriu aflat sub jurisdicția sa” (art. 11 și 12 din Convenție), întărite bineînțeles de art. (3) din Convenția europeană a drepturilor omului și art. (4) din Carta drepturilor fundamentale ale UE. Introdus în art. (10) CPP RM, respectiv art. (11) CPP ROM, principiul respectării demnității umane are aplicabilitate pe întreg procesul penal.

Obsevăm, aceea ce se desprinde din Convenție demnitatea umană este raportat la actul de tortură. Așa cum este definit în art. (1) din Convenția ONU termenul de „tortură” este asimilat respectării principiului demnității umane „orice act prin care se provoacă unei persoane, cu intenție, o durere sau suferințe puternice, fizice ori psihice, mai ales cu scopul de a obține de la această persoană sau de la o persoană terță informații sau marturisiri, de a o pedepsi pentru un act pe care aceasta sau o terță persoană l-a comis ori este bănuită că l-a comis, de a o intimida sau de a face presiuni asupra ei ori de a intimida sau a face presiuni asupra unei terțe persoane, sau pentru oricare alt motiv bazat pe o forma de discriminare oricare ar fi ea, atunci când o asemenea durere sau astfel de suferințe sunt aplicate de către un agent al autorității publice sau de orice altă persoană care acționează cu titlu oficial sau la instigarea ori cu consimțământul expres sau tacit al unor asemenea persoane. Acest termen nu se referă la durerea ori suferințele rezultând exclusiv din sancțiuni legale, inerente acestor sancțiuni sau ocazionate de ele.” Transpus în aplicarea CPP, principiul demnității umane constă tocmai în respectarea normei impuse de art. (1) din Convenția ONU.

Ne punem întrebarea dacă putem să-l considerăm viciu fundamental în situațiile în care prin încălcarea principiului poate afecta hotărârea instanței.

La nivelul Curții Europene există o jurisprudență bogată cu privire la incidența art. (3). În ***cauza Irlanda c. Regatului Unit*** [1], Curtea a specificat despre relele tratamente „să atingă un nivel minim de severitate pentru a intra în domeniul de aplicare al articolului 3. Aprecierea acestui minim este, în natura lucrurilor, relativă; depinde de toate circumstanțele cazului, precum durata tratamentului, efectele fizice sau psihice ale acestuia și, în unele cazuri, sexul, vârsta și starea de sănătate a victimei etc.”. Observăm măsuri ce trebuiesc luate în aplicarea/nu a încălcării sesizate. Vorbim de limite în acest sens.

Există două tipuri de forme aplicate respectării principiului demnității umane:

1. Împotriva actelor persoanelor fizice;
2. Împotriva actelor autorităților însărcinate cu aplicarea procesului penal.

În prima categorie, statul este obligat să emită pentru a aplica un cadru juridic legal adecvat care să ofere protecție împotriva tuturor formelor și actelor de violență, tratamenntelor degradante, suferințe fizice sau mentale etc. săvârșite față de persoane fizice. De exemplu:

- în ***cauza Soderman c. Suediei*** [2] din 12.11.2013, tatăl vitreg al reclamantei a filmat-o pe ascuns cu o cameră video în timp ce era dezbrăcată în baie;
- în ***cauza Tlapak și alții c. Germaniei*** [3], din 22 martie 2018, utilizarea de pedepse corporale de către membrii unei comunități religioase cu privire la educarea copiilor;
- în ***cauza Buturugă c. României*** [4], din 11.02.2020, amenințarea că o va arunca pe recamantă de pe balcon pentru a face să pară ca și cum ar fi o sinucidere, urmată ulterior de acte de violență corporale etc.).

În cea de a doua categorie, când responsabilitatea aparține autorității.

1. ***Cauza Sfîrăială c. României*** [5], din 18 aprilie 2023, în urma unui control pentru stabilirea identității pe drumul public, reclamantul a fost încătușat și dus la sediul poliției unde a fost supus percheziților corpo-

rale, a fost reținut pentru câteva ore și a fost agresat fizic fiind transportat la spital unde a fost diagnosticat cu „traumatism toraco-abdominal cauzat de lovituri aplicate cu un obiect contondent".

Curtea observă că „abia după trei ani de la depunerea plângerii și trimiterea cauzei de către instanță la parchet organele de anchetă au audiat martorii oculari menționați de această instanță în decizia sa. De asemenea, subliniază că ancheta a durat mai mult de șase ani, deși situația de fapt nu era deosebit de complexă", ceea ce se observă intenția de a îndepărta de la stabilirea adevărului.

2. În ***cauza Bursuc c. României*** [6], din 12 octombrie 2004, Curtea prevede că atunci când o persoană este lipsită de libertate, folosirea forței fizice, în condițiile în care aceasta nu este determinată de comportamentul persoanei, aduce atingere demnității umane.

În fapt, „reclamantul, de profesie consilier juridic, a fost oprit de către 2 agenti de politie, în timp ce se afla într-un bar. Cei 2 agenti de politie s-au adresat reclamantului, solicitându-i în mod nepoliticos să prezinte cartea de identitate („Dă buletinul, bă"). Reclamantul le-a răspuns pe acelasi ton („De ce, bă?"). Drept răspuns, cei 2 agenți de poliție l-au lovit pe reclamant cu pumnii și cu picioarele, i-au pus cătușe și l-au târât într-o mașină a poliției, parcată la o distanță de 30 de metri de sediul partidului. În mașină, reclamantul a fost din nou lovit cu pumnii și cu bastoanele, astfel încât a căzut într-o stare de semiconștiență.

Adus la sediul poliției, reclamantul a fost dus într-o cameră unde a fost bătut cu bestialitate de către aproximativ 8 polițiști. Aceștia l-au aruncat pe reclamant pe jos, l-au bătut cu picioarele, i-au aplicat lovituri de baston, au aruncat cu apă pe el și au urinat asupra sa. Maltratat mai mult de 6 ore, reclamantul a leșinat în mai multe rânduri.

Soția reclamantului – fiind anunțată prin telefon – a sosit la sediul poliției. L-a văzut pe reclamant întins pe pardoseală, cu capul însângerat, ochii umflați și ud. Repeta strigând „nu am făcut nimic"! și, într-un limbaj relativ incoerent, presărat cu invective („măgarii"), acuza polițiștii că l-au arestat ilegal și că l-au torturat. Soția reclamantului a solicitat informații despre motivele pentru care soțul său se afla acolo. În acel moment, reclamantul a leșinat, astfel că polițistii l-au stropit cu apă, pentru a-și reveni. Au scos-o pe soția reclamantului pe culoar și au chemat jurnaliștii de la televiziunea locală. Când a sosit echipa televiziunii, polițiștii au invitat cameramanul în sala în care se afla reclamantul, permițându-i-se cameramanului să realizeze un reportaj cu privire la cazul lui.

După ce jurnaliștii au plecat, soția reclamantului – care așteptase până atunci pe culoar – i-a auzit pe agenții de poliție felicitându-se pentru a-i fi chemat pe jurnaliști, obținând astfel probe împotriva reclamantului. Fiindcă starea acestuia se înrăutățea, politiștii au fost de acord să îl transporte la spital. După ce i s-au administrat calmante, având în vedere starea gravă de sănătate, o echipă de medici a decis transportarea reclamantului la alt spital. Polițiștii care îl însoteau pe reclamant s-au împotrivit, pentru că, comandantul adjunct le ordonase să îl aducă pe reclamant înapoi la poliție.

Curtea reamintește că, atunci când o persoană este rănită în timpul reținerii, perioadă în care aceasta se află în totalitate sub supravegherea ofițerilor de poliție, orice vătămare intervenită în acest interval dă naștere unor puternice prezumții de fapt".

3. ***Cauza Wainwright c. Regatului Unit*** [7], din 26.09.2006, ce dezbate percheziția corporală ca și încălcare a art. 3 din Convenție, poate exista și în etapa procedeelor probatorii ca și mod de încălcare a principiului la respectarea demnității umane.

Cauza se referă la 2 reclamanți care au fost supuși unor percheziții corporale la una dintre închisorile unde s-au prezentat pentru vizita apropiaților deținuți.

În fapt, primul reclamant a fost dus de doi ofițeri de sex feminin într-o încăpere mică care avea ferestre cu vedere la drum în fața închisorii și la blocul administrativ dincolo de aceasta. Afară era întuneric și luminile din cameră erau aprinse. În clădire erau lumini aprinse, ceea ce l-a făcut pe primul reclamant să creadă că în blocul administrativ mai lucrează oameni. Deși erau rulouri la ferestre, acestea nu au fost trase în jos. Primei reclamante i s-a spus să-și dea jos puloverul și vesta. Unul dintre ofițeri i-a percheziționat în timp ce celălalt ofițer a umblat în jurul ei, examinându-i partea superioară goală. Apoi a fost instruită să-și scoată pantofii, șosetele și pantalonii, ceea ce a făcut. În acest moment, o a treia femeie ofițer a intrat în cameră. Acest ofițer a întrebat unde sunt formularele de consimțământ și a fost spus

de către unul dintre ofițeri unde să le găsească. Ca răspuns la o întrebare a primului reclamant, al treilea ofițer a confirmat că formularul era pentru al doilea reclamant. Primul reclamant a explicat că nu i-ar fi de folos din cauza dificultăților sale de învățare, în special în ceea ce privește citirea și înțelegerea, și că altcineva trebuia să fie acolo pentru a-i explica ce se întâmplă. Al treilea ofițer a plecat apoi și căutarea primului reclamant a continuat. Până atunci ea plângea. Stătea goală în afară de lenjeria ei. La cererea ei, i s-a returnat vesta și i s-a permis să o pună la loc. I s-a spus să-și tragă jos lenjeria, ceea ce a făcut și apoi i s-a spus să-și desfășoare picioarele. Apoi i s-a spus să scoată un picior din lenjerie, astfel încât picioarele ei să poată fi extinse mai larg. I s-a spus să se aplece înainte, iar organele sexuale și anusul i-au fost examinate vizual. Ofițerul care i-a inspectat corpul i-a cerut apoi primului reclamant să-și tragă din nou vesta în sus, cerând ca aceasta să fie ridicată din ce în ce mai sus până să ajungă deasupra sânilor ei. Prima reclamantă a întrebat de ce este necesar acest lucru, deoarece deja i-au inspectat jumătatea superioară. Ofițerul a ignorat-o și a continuat să se plimbe în jurul corpului ei. Apoi i s-a spus să-și pună hainele la loc.

Până la sfârșitul percheziției, primul reclamant tremura și era vizibil tulburat. Ea credea că oricine din afara închisorii care se uita la ferestrele camerei în care era percheziționată ar fi putut să o vadă în stare de dezbracare. Era îngrijorată că, dacă protesta prea mult, nu i se va permite să-l viziteze pe domnul O'Neill. Ea a fost, de asemenea, îngrijorată de ceea ce se întâmplă cu al doilea reclamant. Deși niciunul dintre ofițeri nu a atins-o, aceasta s-a simțit amenințată de acțiunile lor și a considerat că nu are altă alternativă decât să respecte instrucțiunile lor.

După ce i s-a spus să-și pună hainele la loc, unul dintre ofițeri s-a apropiat de prima reclamantă și i-a cerut să semneze formularul de consimțământ la o percheziție fără corp (F2141). La formularul de consimțământ este atașat un rezumat al procedurii care trebuie efectuată. Prima reclamantă le-a spus ofițerilor că ar putea la fel de bine să-l semneze, deoarece până la acea etapă nu era nimic altceva pe care ofițerii nu i-ar putea face și apoi a făcut-o fără să o citească.

Al doilea reclamant a fost dus într-o cameră separată de doi ofițeri bărbați. La început a refuzat să intre în cameră, dar i s-a spus că nu va putea să-și vadă fratele dacă nu este de acord. Odată ajuns în cameră, unul dintre ofițeri și-a pus o pereche de mănuși de cauciuc. Acest lucru l-a speriat pe cel de-al doilea reclamant, care se temea că i se va percheziționa rectul. După cum i s-a cerut, și-a scos hainele din jumătatea superioară a corpului și au fost percheziționat. A fost supus unei percheziții cu degetul, care a inclus înfigerea unui deget în axile. Ofițerii închisorii i-au spus apoi celui de-al doilea reclamant să-și scoată hainele din jumătatea inferioară a corpului. La început a refuzat să-și scoată boxerul. În acest stadiu plângea și tremura. El și-a scos cu reticență boxerul și i s-a spus să-și desfășoare picioarele. Din cauza dizabilității sale fizice, a trebuit să se echilibreze cu o mână pe perete pentru a face acest lucru. Unul dintre ofițerii închisorii s-a uitat în jurul corpului său gol, și-a ridicat penisul și a tras prepuțul înapoi. Apoi i s-a permis să se îmbrace.

După aceasta, un ofițer de închisoare a părăsit camera și s-a întors cu un formular de consimțământ. Când i s-a prezentat acesta, al doilea reclamant a explicat că nu știe să citească și că dorea ca mama lui să i-l citească. Ofițerii au ignorat această solicitare și au spus că, dacă nu semnează formularul, nu va avea voie să-și viziteze fratele. A semnat formularul.

Reclamanţii au fost duşi înapoi la închisoare pentru a-şi continua vizita. În timpul vizitei, primul reclamant i-a spus domnului O'Neill ce sa întâmplat. Prima reclamantă a intrat în toaletă unde a plâns și a vărsat de aproximativ patru ori. Al doilea reclamant s-a simțit zdruncinat și nervos și era supărat. Reclamanții nu au rămas pe toată durata vizitei lor."

Cu privire la efecte, Curtea a concluzionat:

În ceea ce privește prima reclamantă, la întoarcerea acasă, aceasta și-a scos hainele și a făcut baie pentru că se simțea supărată, furioasă și murdară. Din cauza experienței sale, ea nu l-a vizitat pe domnul O'Neill timp de încă patru luni. În octombrie 1998, în contextul procedurii civile, ea a fost examinată de dr. Sims, profesor de psihiatrie. La acel moment (la aproximativ douăzeci și unu de luni de la incident), prima reclamantă a declarat că încă se mai gândea la percheziție o dată pe săptămână, a continuat să se enerveze din cauza asta, a rămas supărată pentru ceea ce s-a întâmplat și a avut dificultăți de

somn. Dr. Sims a considerat că supărarea severă pe care a trăit-o în închisoare a înrăutățit depresia ei existentă (pentru care primea medicamente în momentul vizitei), dar asta, în afară de amintirile recurente intruzive ale timpului petrecut în închisoare și psihologice, suferință la orice semăna cu experiența ei, ea nu a prezentat alte simptome ale tulburării de stres post traumatic (PTSD). El a concluzionat că, ca urmare a experienței ei aversive în închisoare, prima reclamantă ar fi mai vulnerabilă la viitoare evenimente traumatice și mai predispusă la reacții depresive.

Cât despre cel de-al doilea reclamant, la întoarcerea sa acasă de la vizită, acesta s-a dus în dormitorul său plângând. Timp de aproximativ cinci săptămâni după incident, el nu și-a văzut iubita, fiul, prietenii sau pe altcineva și și-a petrecut o mare parte din timp în dormitorul său. El a fost, de asemenea, examinat de Dr. Sims în octombrie 1998. În acest moment, el a declarat că încă se simțea rău în legătură cu incidentul, că avea dificultăți de somn și că a avut coșmaruri când a intrat în camera de la închisoare și că a fost percheziționat. S-a gândit să fie aproape continuu în închisoare și a transpirat și s-a speriat când și-a amintit incidentul. În timpul unei vizite ulterioare, i-a văzut pe unii dintre aceiași ofițeri care l-au percheziționat și s-a speriat foarte tare. În plus, i s-a făcut teamă să plece singur din casă și, prin urmare, a rămas acasă, ieșind doar cu mama sa, prima reclamantă. Și-a pierdut interesul pentru activitățile sale anterioare, a manifestat iritabilitate și hipervigilență.

Dr. Sims a concluzionat că cel de-al doilea reclamant suferea de PTSD (nota 15 pe scara DSM-IV (Manualul de diagnostic și statistică al Asociației Americane de Psihiatrie), unde 10 ar indica prezența PTSD) și avea o boală depresivă. El a descoperit că ambele boli au fost cauzate în mod substanțial de experiența sa de percheziție. El a constatat că cel de-al doilea reclamant a experimentat percheziția fără picioare ca pe o amenințare la adresa integrității sale fizice, crezând că va experimenta o penetrare anală, la care a răspuns cu frică și un sentiment de deznădejde. Simptomele lui i-au afectat grav capacitatea de funcționare socială. Dr. Sims a concluzionat că, chiar și după recuperare, cel de-al doilea solicitant va rămâne vulnerabil la alte simptome cu o provocare mai mică decât anterior.

În aprilie 2000, al doilea reclamant a fost examinat în continuare de dr. Sims. El a concluzionat că încă suferea de tulburare de stres post traumatic (care de fapt era mai gravă, măsurând 18 pe scara DSM) și de boală depresivă. El a prezis o oarecare îmbunătățire, cu un tratament adecvat, în decurs de unul până la doi ani;

1. În ***cauza Barbu Anghelescu c. României*** [8], din 5 octombrie 2004, reclamantul a fost oprit la un control al poliţiei rutiere şi a fost lovit de către poliţişti;

2. În ***cauza Stoica c. României*** [9], din 12.02.2008, reclamantul, de etnie romă, a fost supus unor rele tratamente de către poliţişti iar ancheta care a urmat nu a fost efectivă, în sensul că ancheta condusă de autorităţi prezenta mai multe carenţe, respectiv „audierea numai a 3 săteni din 30, fără a se explica de ce nu au fost audiaţi ceilalţi; înlăturarea declaraţiilor sătenilor fără să se explice de ce erau mai puţin credibile decât ale poliţiştilor; neanalizarea adecvată a declaraţiilor; neidentificarea persoanelor responsabile de leziunile provocate reclamantului; lipsa de independenţă ierarhică şi instituţională a procurorului militar”.

3. Referitor la tratamentele necorespunzătoare în vederea obținerii de declarații în cadrul interogatoriului prezentăm ***cauza Veznedaroglu c. Turciei*** [10], din 11 aprilie 2000, în care s-au aplicat violenţe pentru ca autoritățile să obţină mărturia reclamantei în cadrul anchetei penale;

4. ***Cauza Ghiga Chiujdea c. României*** [11], din 5.10.2010, Curtea reaminteşte că, „în cazul în care o persoană afirmă în mod întemeiat că agenţii statului au supus-o unui tratament contrar art. 3, autoritățile competente au obligaţia de a desfăşura o „anchetă oficială şi efectivă”, care să permită stabilirea faptelor, precum şi identificarea şi pedepsirea persoanelor responsabile. În caz contrar, interdicţia legală generală a torturii şi a pedepselor sau a tratamentelor inumane sau degradante ar fi, în ciuda importanţei sale fundamentale, ineficientă în practică şi ar fi posibil, în anumite cazuri, ca agenţi ai statului, beneficiind de o cvasi-imunitate, să încalce drepturile celor supuşi controlului lor. În plus, atunci când un agent al statului este acuzat de rele tratamente, este foarte important, pentru scopurile unui „recurs efectiv”, ca procedura penală şi pedeapsa să nu fie afectate de prescriere penală”.

În sensul aspectelor expuse din multitudinea de cauze dispozițiile procesual penale sunt coroborate cu dispozițiile Codurilor penale, care au corespondent în tragerea la răspundere penală a subiecților oficiali

în cazul în care încalcă acest principiu al respectării demnității umane. CP ROM prevede în acest sens art. 280[1], 281[2] și 283[3] iar CP RM, art. 166[1 4].

Concluzii

Studiul a urmărit înțelegerea gravității încălcărilor principiului respectării demnității umane de către organele de urmărire penală care acționează în interesul statului, al cărui scop îl prevede art.(1) alin.3 CPP RM „(...) ca nici o persoană să nu fie supusă în mod arbitrar sau fără necesitate măsurilor procesuale de constrângere ori să nu fie victima încălcării altor drepturi fundamentale”, cum este principiul respectării demnității umane.

Chiar dacă există obligația și cadrul legal de aplicare a CPP de către organele de urmărire penală, prin prezentarea cauzelor CtEDO supra, în cadrul cărora statele au fost condamnate de încălcarea principiului respectării demnității umane (art. 3 din Convenție), credem că se impune în vederea obținerii unor soluții

[1] Constituie infracțiunea de cercetarea abuzivă întrebuințarea de promisiuni, amenințări sau violențe împotriva unei persoane urmărite sau judecate într-o cauză penală, de către un organ de cercetare penală, un procuror sau un judecător, pentru a o determina să dea ori să nu dea declarații, să dea declarații mincinoase ori să își retragă declarațiile. Se sancționează producerea, falsificarea ori ticluirea de probe nereale de către un organ de cercetare penală, un procuror sau un judecător.

[2] Constituie infracțiunea de supunere la rele tratamente, supunerea unei persoane la executarea unei pedepse, măsuri de siguranță sau educative în alt mod decât cel prevăzut de dispozițiile legale, precum și supunerea la tratamente degradante ori inumane a unei persoane aflate în stare de reținere, deținere ori în executarea unei măsuri de siguranță sau educative, privative de libertate.

[3] Constituie infracțiunea de represiune nedreaptă fapta de a pune în mișcare acțiunea penală, de a lua o măsură preventivă neprivativă de libertate ori de a trimite în judecată o persoană, știind că este nevinovată, precum și reținerea sau arestarea ori condamnarea unei persoane, știind că este nevinovată,

[4] Constituie infracțiunea de tortură, tratament inuman sau degradant cauzarea intenţionată a unei dureri sau a suferinţei fizice ori psihice, care reprezintă tratament inuman ori degradant, de către o persoană publică sau de către o persoană care, de facto, exercită atribuţiile unei autorităţi publice, sau de către orice altă persoană care acţionează cu titlu oficial sau cu consimţământul expres ori tacit al unei asemenea personane, precum și atunci când sunt:

a) săvîrşite cu bună ştiinţă asupra unui minor sau asupra unei femei gravide ori profitînd de starea de neputinţă cunoscută sau evidentă a victimei, care se datorează vîrstei înaintate, bolii, dizabilităţii ori altui factor;

b) săvîrşite asupra a 2 sau a mai multor persoane;

c) săvîrşite de 2 sau de mai multe persoane;

d) săvîrşite prin folosirea armei, instrumentelor speciale sau a altor obiecte adaptate acestui scop;

e) săvîrşite de o persoană cu funcţie de răspundere sau de o persoană cu funcţie de demnitate publică;

f) care din imprudenţă au cauzat o vătămare gravă sau medie integrităţii corporale sau sănătăţii;

g) care din imprudenţă au cauzat decesul persoanei sau sinuciderea acesteia

De asemenea, constituie infracțiune tortura, adică orice faptă intenţionată prin care se provoacă unei persoane o durere sau suferinţe fizice sau psihice puternice cu scopul de a obţine de la această persoană sau de la o persoană terţă informaţii sau mărturisiri, de a o pedepsi pentru un act pe care aceasta sau o terţă persoană l-a comis ori este bănuită că l-a comis, de a o intimida sau de a exercita presiune asupra ei sau asupra unei terţe persoane, sau din orice alt motiv, bazat pe o formă de discriminare, oricare ar fi ea, atunci cînd o asemenea durere sau suferinţă este provocată de către o persoană publică sau de către o persoană care, de facto, exercită atribuţiile unei autorităţi publice, sau de către orice altă persoană care acţionează cu titlu oficial sau cu consimţământul expres sau tacit al unei asemenea persone, precum și atunci când sunt:

a) săvîrşite cu bună ştiinţă asupra unui minor sau asupra unei femei gravide ori profitînd de starea de neputinţă cunoscută sau evidentă a victimei, care se datorează vîrstei înaintate, bolii, dizabilităţii ori altui factor;

b) săvîrşite asupra a 2 sau a mai multor persoane;

c) săvîrşite de 2 sau de mai multe persoane;

d) săvîrşite prin folosirea armei, instrumentelor speciale sau a altor obiecte adaptate acestui scop;

e) săvîrşite de o persoană cu funcţie de răspundere sau de o persoană cu funcţie de demnitate publică;

f) care din imprudenţă au cauzat o vătămare gravă sau medie integrităţii corporale sau sănătăţii;

g) care din imprudenţă au cauzat decesul persoanei sau sinuciderea acesteia.

pozitive pregătiri profesionale ample, dat fiind numărul mare de cauze de încălcare a acestui principiu, al demnității umane. Până la o eventuală normalitate tindem să credem că trebuie luate măsuri în acest sens.

Referințe:

1. *Hotărârea CtEDO pe cauza Irlanda c. Regatul Unit*, din 18 ianuarie 1978, nr. 5310/71, & 162. Disponibil: https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-57506
2. *Hotărârea CtEDO pe cauza Soderman c. Suediei*, din 12.11.2013, nr. 5786/08, & 16. Disponibil: https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-144712
3. *Hotărârea CtEDO pe cauza Wetjen și alții c. Germania*, din 22 martie 2018, nr. 68125/14 și 72204/14. Disponibilă pe: https://hudoc.echr.coe.int/fre?i=001-182065
4. *Hotărârea CtEDO pe cauza Buturugă c. României*, din 11.02.2020, nr. 56867/15. Disponibil: https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-200842
5. *Hotărârea CtEDO pe cauza Sfîrăială c. României,* din 18 aprilie 2023, nr. 30.253/20. Disponibil: https://legeaz.net/monitorul-oficial-735-2023/cauza-sfiraiala-c-romania
6. *Hotărârea CtEDO pe cauza Bursuc c. România*, 12 octombrie 2004, nr. 42066/98. Disponibil: https://legeaz.net/hotarari-cedo/bursuc-contra-romaniei-fbt
7. *Hotărârea CtEDO pe cauza Wainwright c. Regatul Unit,* din 26.09.2006, nr. 12350/04. Disponibil: https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-76999
8. *Hotărârea CtEDO pe cauza Barbu Anghelescu c. România,* din 5 octombrie 2004, nr. 46430/99. Disponibil: https://legeaz.net/hotarari-cedo/barbu-anghelescu-contra-romaniei-ni6
9. *Hotărârea CtEDO pe cauza Stoica c. României*, din 12.02.2008, nr. 42722/02. Disponibil: https://legeaz.net/hotarari-cedo/stoica-cromaniei-j5k
10. *Hotărârea CtEDO pe cauza Veznedaroglu c. Turcia*, din 11 aprilie 2000, nr. 32357/96. Disponibil: https://legeaz.net/hotarari-cedo/veznedaroglu-contra-turciei-wm4
11. *Hotărârea CtEDO pe cauza Ghiga Chiujdea c. României*, din 5.10.2010, nr.4390/03. Disponibil: http://ier.gov.ro/wp-content/uploads/cedo/Ghiga-Chiujdea-împotriva-României.pdf

Date despre autori:
Daniel CRISTEA**,** doctor în drept, comisar șef în cadrul IPJ Buzău, România.
ORCID: 0000-0002-5786-2619
E-mail: cristeadaniel415@gmail.com

Dumitru CALENDARI, doctor în drept, procuror, lector univ., Universitatea „B. P. Haşdeu” din Cahul.
ORCID: 0000-0002-8668-3345
E-mail: dumitru.calendari@gmail.com

Prezentat la 19.12.2023